Επιμέλεια: Μαρία Παναγιώτου - maria.panayiotou@philelefheros.com

«Ένας Picasso» σε δοκιμασία

Η στάση του καλλιτέχνη απέναντι στη ναζιστική θεώρηση της τέχνης φωτίζει τη δική του αντίληψη περί αισθητικής

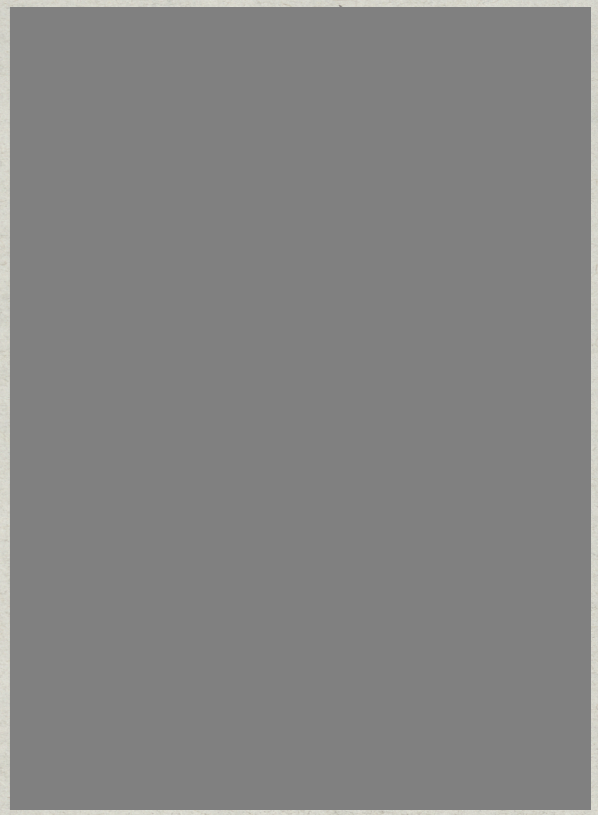
Της Νόνας Μολέσκη

Δεν είναι ο κάθε μεγάλος και διάσημος καλλιτέχνης που σαν εικόνα, σαν προσωπικότητα, σαν βίος αποκτά παγκόσμια αναγνωρισιμότητα και έλκει το ενδιαφέρον του κοινού σχεδόν πιο πολύ από το έργο του. Ο Πάμπλο Πικάσο ήταν και είναι ένας τέτοιος καλλιτέχνης. Φανταστείτε ότι συμμετέχουμε σε μια τελετή επικοινωνίας με τα πνεύματα, τελετή ανάκλησης των ψυχών. Και – συνεχίστε να φαντάζεστε– καλούμε τον Πικάσο. Λοιπόν, ξέρουμε πώς θα είναι. Η μορφή που «θα εμφανιστεί» θα μας κοιτάξει με κείνα τα μάτια που οι κόρες τους μοιάζουν με κάρβουνα αναμμένα, η ενέργεια που θα φέρει μαζί του θα τραντάζει τον χώρο, η προσωπικότητά του θα πάρει τέτοιες διαστάσεις που δεν θα χωράμε εμείς που τον ανακαλέσαμε. Όλα αυτά επειδή οι αντιλήψεις μας για τον καλλιτέχνη... μοιάζουν λόγω προσβάσιμου όγκου πληροφοριών από τεχνοκριτικές, λογοτεχνικές, κινηματογραφικές, φωτογραφικές, πηγές και λόγω αυτόνομης δημοφιλίας των πιο γνωστών του έργων. Οι αντιλήψεις αυτές περιλαμβάνουν τα πιο πάνω χαρακτηριστικά και συνθέτουν ένα είδωλο, μια περσόνα, ασχέτως από το σε πόσο βάθος και εύρος γνωρίζει ο καθένας μας την τέχνη του.

Η υποκριτική δουλειά του Βαρνάβα Κυριαζή αποτέλεσε την ενσάρκωση της ανακαλούμενης περσόνας

Μια τέτοια ανάκληση κάνει ο Αμερικανός θεατρικός συγγραφέας και σεναριογράφος Jeffrey Hatcher στο έργο του « Ένας Picasso», που ανεβαίνει σε συνεργασία της Λεβεντείου Πινακοθήκης και της Alpha Square, σε σκηνοθεσία Ανδρέα Αραούζου. Γι' αυτό και η υποκριτική δουλειά του Βαρνάβα Κυριαζή έπρεπε να αποτελέσει και όντως αποτέλεσε την ενσάρκωση της ανακαλούμενης περσόνας. Ο Πικάσο του είχε το βλέμμα, την ενέργεια, τη ρώμη, τη συνειδητοποίηση του καλλιτεχνικού του μεγέθους. Ήταν όπως επιθυμούσαμε να τον δούμε (το αποτέλεσμα ενισχύεται από τον πολύ πρόσφατο Φρόιντ στον «Επισκέπτη», επειδή ως θεατές δεν μπορούμε παρά να εκτιμήσουμε και την ικανότητα του Κυριαζή να μεταμορφώνεται και να διαφοροποιεί τη μανιέρα του). Οπότε ένας από τους στόχους του συγγραφέα, να πλάσει ένα αναγνωρίσιμο είδωλο του καλλιτέχνη, χωρίς όμως την απλουστευμένη στερεοποίηση, πραγματοποιείται μέσα από τη γόνιμη συνεργασία του σκηνοθέτη και του πρωταγωνιστή.

Ο δεύτερος στόχος του Χάτσερ είναι να υποβάλει τον ήρωά του σε δοκιμασία, καθώς στο θέατρο δεν έχουν θέση τα στατικά πορτρέτα και οι εικόνες πρέπει να είναι σε κίνηση/δράση. Έτσι στο έργο δημιουργείται η μορφή της δεσποινίδας Φίσερ, Γερμανίδας τεχνοκριτικού και πολιτιστικού ακόλουθου του Χιτλερικού κράτους στο κατεχόμενο Παρίσι.

Ο Πικάσο του Βαρνάβα Κυριαζή είχε το βλέμμα, την ενέργεια, τη ρώμη, τη συνειδητοποίηση του καλλιτεχνικού του μεγέθους.

Ο συγγραφέας αντλεί υλικό για τη μυθοπλασία του από ένα πραγματικό γεγονός, τη διοργάνωση της έκθεσης με τίτλο «Entartete Kunst» («Εκφυλισμένη τέχνη») στο Βερολίνο τον Ιούλιο του 1937, όπου ένας πολύ μεγάλος αριθμός μοντερνιστών ζωγράφων, Γερμανών και ξένων, είχε εκτεθεί με σκοπό τη δημόσια διαπόμπευση, επειδή η τέχνη αυτών των «ανίκανων, απατεώνων και τρελών» (λόγια του Χίτλερ) προσέβαλλε τις αισθητικές και ηθικές ναζιστικές αξίες. Η ανάκριση του Πικάσο από τη, σύμφωνα με τον Χάτσερ, οργανώτρια μιας παρόμοιας έκθεσης στο Παρίσι προσφέρει ποικίλες γραμμές ανάπτυξης στο έργο. Η συζήτηση για τη γνησιότητα των τριών έργων του Πικάσο δίνει την ευκαιρία να αξιοποιηθεί στο κείμενο το βιογραφικό υλικό του καλλιτέχνη. Η στάση του απέναντι στη ναζιστική θεώρηση της τέχνης φωτίζει τη δική του αντίληψη περί αισθητικής, αλλά και περί ανηθικότητας κάθε λογοκρισίας. Η «αντίπαλος» του Πικάσο είναι στρατευμένη να υποστηρίζει τα «αγνά ναζιστικά ιδεώδη» και ταυτόχρονα κρυφή του θαυμάστρια, είναι και ωραία γυναίκα, και ο Πικάσο ανταποκρίνεται σε όλες τις προκλήσεις, εντοπίζει όλα τα τρωτά σημεία και αντιπαραθέτει τη δική του ιδεολογία της αδάμαστης ελευθερίας, της μη υποταγής στα υποβαλλόμενα στάνταρτ, τη δική του πηγαία δύναμη και γοητεία.

Η Νιόβη Χαραλάμπους κάνει εξαιρετική δουλειά, στην οποία φαίνεται η λεπτομερής ανάλυση και η οργανική σύνθεση της μορφής. Είναι ιδανική παρτενέρ του μετρ.

Έχω κι εγώ ως θεατής τα θέλω μου. Θα ήθελα, λοιπόν, να δω στους χώρους της Λεβέντειου... ας πούμε, ένα Γκόγια. Δεν βγαίνει από το μυθιστόρημα του Φεϊχτβάγκερ μια διασκευή για δύο άτομα;